تيانشانعا كۈن شۇلەن شۇعىلاسىن شاشتى، شەكارا ئۇكىر شىت جاڭا بەينەگە ەندى

(باسى 1 ـ بەتتە)

ۇلتتار ىنتىماعى مەن قوعامنىڭ جاراسىمدىلىعىن جەـ بەدى. تيانشاننىڭ وڭتۇستىگى مەن سولتۇستىگىندە گۇلدەنىپ دامىعان، شات ـ شادىمان تۇرمىس، الاڭسىز ترىشىلىك كەشكەن تاماشا جاعداي انـا ـ ءۇرلىم جارىققا شىقتى.

■ تيانشاننىڭ وڭتۇستىگى مەن سولتۇستىگى داڭعىل جولمەن ۇلاستى، جاسىل داۋ ومىرشەڭدىك كۇش ۇستەدى

وتكەن عاسىردىڭ 50 ـ جىلدارىندا شينجياڭنىڭ كەرىا اۋدانىندا شارۋا قۇربان تۇلىم ەڭسە كوتەـ رىپ ازات بولعان العىستى سەزىمىن جەتكىزۋ ءۇشىن "ەسەككە ءمىنىپ بەيجيڭگە بارىپ، ءتوراعا ماۋ زىدۇڭعا امانداسۋدى" تالاي رەت ارماندايدى. قازىر ونىڭ اتا مەكەنى توماعا تۇيىق كۇيدەن بايىعاندا ـ اق وزگەرىپ، 315 ـ مەملەكەت تاس جولى اۋدانىنان كەسىپ وتەتىن بولدى، سالىنىپ جاتقان جوعارى قارقىندى تاس جول، تەمىر جول جانە اۋەجاي كەرىانى دۇنيە جۇزدەـ مەن ءتىپتى دە تەعىز بايلانىستىرادى.

شينجياڭ ـــ بايىرعى جىبەك جولىنداعى ماـ ڭىزدى قاتىناس جولى، الايدا، "ءۇش تاۋ، ەكى وياپات" سىندى كۇردەلى جەر بەدەرى ءار ۇلت بۇـ قاراسىنىڭ سىرتقى دۇنيەمەن بايلانىس جاساۋىنا اۋىر كەدەرگىلىك جاسادى. جاڭا عاسىرعا وتكەنـ نەن بەرى، شينجياڭ تاس جول، تەمىر جول حالىق اۋياتسياسى تورى قۇرىلىسىن زور كۇشپەن جۇرگىزىپ، قاتىناس نەگىزدىك قۇرىلعى جاعدايىن بارىنشا جاقسارتىپ، شار تاراپقا ۇلاسقان، قۇرلىق، اۋە جولدارى قايشالىسقان ستەرەولدى قا ـ تىناس تورىن جەدەل قالىپتاستىردى.

بيىل 8 ـ ايدىڭ باسىنا دەيىن شينجياڭداعى جوعارى قارقىندى تاس جولدىڭ ۇزىندىعى 4800 كيلومەتردەن اسىپ، بارلىق ايماق، وبلىس، قالالار جوعارى قارقىندى تاس جول داۋىرىنە ءوتتى؛ شينجياڭداعى تەمىر جولدىڭ قاتناۋ ۇزىندىعى 6200 كيلومەتردەن اسىپ، "ءۇش تاۋ، ەكى وياپات"تان وتەتىن شت جاڭا جول جەلىسى جاعدايى قالىپتاسـ تى. مۇنان سىرت، تيانشاننىڭ وڭتۇستىگى مەن سولتۇستىگىنە ورنالاسقان 21 حالىقتىق تاسىمال اۋەـ جايى، ەل ءشى ـ سىرتىندا 309 اۋياتسيا جەلىسى ارقىلى 18 مەملەكەتكە، 25 حالقارالىق (ءوڭىر) قالاعا جانە ەل ىشىندەگى 85 قالاعا تۇتاستى.

جاڭا جۇڭگوداعى العاشقى ءىرى مۇناي الابى ـــ قاراماىلى مۇناي الابى بايقالعاننان باستاپ، شينجياڭنىڭ مۇناي ونەركاسىبى قارىشتاپ دامىپ، ۇزاق ۋاقىت بويى ەكونوميكانىڭ تەز داماۋىنا جەـ تەكشى بولدى. الايدا، مۇناي ونەركاسىبىنە شەكتەن تىس يەك سۇيەگەندىكتەن، حالقاراداعى مۇناي باعاسى "تۇشكىرسە"، شينجياڭنىڭ ەكو ـ نوميكاسى "تۇماۋراتپ" قالاتىن بولدى.

وسى جاعدايدى وزگەرتۇ ءۇشىن، شينجياڭ جۇڭ جىلداردان بەرى مەملەكەت ساياساتىنىڭ قولداۋىندا قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رەفورما ـ نى جەدەلدەتىپ، كاسىپتىڭ دارەجەسىن جوعارىلا ـ تىپ، ۇرپاق اۋىستىرۋدى جەبەدى، جابدىق جاساۋ، جاڭا ماتەريال، ينفورماتسيا تەحنيكاسى، جاڭا ەنەرگيا، توقىماشلىق، كيىم ـ كەشەك، اۋىل شارۋاشلىق ونىمدەرىن جىنتىكتەي مانەرلەۋ سياقتى جوعارى دەڭگەيلى كاسىپتەر تيانشاننىڭ وڭتۇستىگى مەن سولتۇستىگىندە قارىشتاپ دامىپ، شينجياڭ ەكونوميكاسى بىرتىندەپ جوعارى ساپالى داماۋ ارناسىنا ءتۇستى.

"باتىس بولىكتەگى مۇناي قالاسى" قاراماىلى مۇناي ـ گاز بايلىعى مەن مۇناي حيميا كاسىبىنىڭ كومەسكى كۇشىن تەرەڭدەي اشۋمەن بىرگە، قۇرعاق، سۋىق كليمات جانە جىبەك جولى ەكو ـ نوميكالىق بەلدەۋىنىڭ وزەكتى رايونىندا تۇرۋداي ورىن ارتقىشىلىعىن تايانىش ەتىپ، بۇلتتىق ەسەپتەۋ كاسىپ بازاسىن بەلسەندىلىكپەن قۇرىپ، بايلىق تيىندەگى قالانىڭ تيىن وزگەرتۇ بارىسىندا "جەر استى"نان "بۇلت اراسى"نا بەت الدى.

شينجياڭ جۇندۇڭ ەكونوميكالىق ـ تەحنيكا ـ لىق اشۋ رايونى جۇڭگوداعى اۋدانى ەڭ ۇلكەن، كومىر بايلىعى ەڭ مول، كومىر اشۋ ەڭ قاۋىرت جۇرگىزىلگەن اشۋ رايونى. اشۋ رايونىن باسقارۋ كومىتەتىنىڭ مەڭگەرۋشىسى رىن جيانپين بىلاي دەدى: "جۇڭ جىلداردان بەرى جۇندۇڭ كومىر، كومىر ەلەكتر، كومىر ـ حيميا ونەركاسىبى، كومىر ەلەكترلىك قورىتۋ، جاڭا ماتەريال، جاڭا ەنەرگيا سياقتى جاسىل، جوعارى دەڭگەيلى كاسىپ جۇيەـ سىن دامىتۋدان جازباي، '3 جوعارى' نىساندار ـ دىڭ ىرگە تەبۋىن قاتاڭ شەكتەپ، ەنەرگيا باسىمـ دىعىن جوعارى ساپالى ەكونوميكانى دامىتۋ باسىمـ دىعىنا ەينالدىردى. بيىل الدىڭعى جارتى جىلدا اشۋ رايونى ونەركاسىپتىڭ ارتقان قۇنىن 8 ميلليارد 370 ميللىون يۋانعا جەتكىزدى، بۇل بىلتىرعى سايكەسـ تى مەزگىلدەگىدەن 8.3% ارتىق، 10 مىڭ يۋاندىق ونەركاسىپتىڭ ارتقان قۇنىنىڭ ەنەرگيا سارىپ ەتۋى بىلتىرعى سايكەستى مەزگىلدەگىدەن 2.6% تومەندەدى".

"تۇنىق سۋ، جاسىل تاۋ ـــ باعالى بايلىق". جاسىل داماۋ ۇستانىمىنىڭ جۇرت جۇرەگىنە ۇزدىكـ سىز تەرەڭ ۇيالاۋىنا ىلەسە، جۇىرداعى جىلداردان بەرى شينجياڭ كوپ ءتۇرلى شارانى قاتار قولدا ـ نىپ ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋ تەبىنىن ارتتىر ـ دى. شەريا، چەرشەن، ءپىچان، اقسۋ سياقتى جەر ـ لەردە ءار ۇلت بۇقاراسى ەڭبەكشىلدىگىمەن، ەرلىگـ مەن جانە اقىل ـ پاراساتىمەن ادام تىلگەرىلەپ، قۇم شەڭگەن، قۇم تەڭىزى جاسىل القاپقا اينالعان تالاي ـ تالاي كەرەمەتتەردى جاراتتى.

قاراماىلى تاۋى جاراتىلىستق قورىعىندا 2017 ـ جىلى 8 ـ ايدان باستاپ شينجياڭ يوۋتيان سەرىكـ تەستىگى جۇندۇڭ مۇناي الۋ زاۋودى قورىقتاعى بارلىق مۇناي قۇدىعىن جانە قوسىمشا جابدىقتاردى جاپىپاي جاۋىپ، شاعىپ، مۇناي الابى وندىرىسىنەن شەگىنىپ شعىپ رەتتەپ ـ تۇزەتۇ قىزمەتىن جۇرـ گىزدى. قازىر شاعىلعان مۇناي قۇدىقتارىنىڭ تۇـ عىرلارى شۇ ناۋاسىنا وزگەرتىلىپ، جابايى حايۋاناتـ تاردىڭ شۇ دشەتىن جەرىنە اينالدى.

■ زەيىن ـ زەردەنى، كۇش ـ قۋاتتى دوڭگەـ لەك داۋلەتتىلىككە ۇمتىلۋعا شوعىرلاندىردى، ۇلتتار ىنتىماعى تىلەكتەردى توعىستىردى

ءدال شىلىڭگىر شىلدەدە حوتان قالاسى اقشال اۋىلىنداعى 61 جاستاعى ديقان تۇرسۇنتوحتى جۇما جونىنەن العاندا، ءبىر ستاكان قاينىماعان سالقىن شۇ نىشە، ونىڭ ءشولى باسىلار ەدى. بۇل جەر تاكلامان ءشولىنىڭ جيەگىنە ورنالاسقان، بۇقارا ۇرپاقتار بويى كولشىك شۇىن، سور شۇ ءشىپ كەلگەن بولاتىن، 2017 ـ جىلى تۇتاس اۋىلعا شۇ قۇـ راعى تازا قۇبىر شۇى اقىرى جەتتى.

2012 ـ جىلدان 2018 ـ جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن شينجياڭ اۋىل ـ قىستاقتاردىڭ اۋىز شۇ حاۋىپسىزـ دىگىن بەكەمدەۋ، جوعارىلاتۋ ىنجەنەريا ىسىن انتقارۋ ارقىلى جىينى 3 ميللىوننان استام كەدەي جان سانـ ىنىڭ اۋىز شۇ حاۋىپسىزدىگى ماسەلەسىن شەشتى.

اۋىز شۇ حاۋىپسىزدىگى شينجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ رەفورمانىڭ، داماۋدىڭ "پايداسى"نان بىرگە يگىلىكتەنۋ شارالارىنىڭ ءبىرى. پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى شينجياڭ ءار جىلى قازىنا ـ لىق شعىستىڭ 70%تەن استامىن حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدى قامتاماسىز ەتۋگە پايدالانۋدان جازباي، جۇمىسقا ورنالاستىرۋ، وقۋ ـ اعارتۋ، ەمدەۋ، قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۋ، تۇرعىن ءۇي سياقتىلاردى ءتۇيىن ەتكەن حالىققا تيىمدىلىك جاساۋ ىنجەنەريا ىسىن ءۇرتىس ىلگەرىلەتتى، جالپى حالىق جىلىنا ءبىر رەت تەگىن دەنساۋلىق تەكسەرتۋ، اۋىل ـ قىستاقتاردىڭ مەكتەپكە دەيىنگى 3 جىلدىق تەگىن تاربيەسى، اۋىل ـ قىستاقتاردىڭ بەيقۇت ءۇي جانە كوشپەندى مالشىلاردى وتىرىقـ تاندىرۋ ىنجەنەريا ىسى، بىردە ـ ءبىر ادامى جۇمىسـ تانباعان وتباسىلارىنىڭ جاعدايىن اداقتاۋ، سالماقتى ناۋقاستاردى قامسىزداندىرۋ ءتۇزىمىن ورناتۋ، قالا، اۋىل تۇرعىندارىنىڭ ەڭ تومەنگى تۇرمىسىن قامتا ـ ماسىز ەتۋدە قامتاماسىز ەتۋگە تىىستىلەرىن مۇمكىنـ دىكتىڭ بارىنشا قامتاماسىز ەتۋدى جۇزەگە اسىرۋ سياقتى ءبىر قىدىرۋ حالىققا تىىمدىلىك جاساۋ شارالا ـ رى ءار ۇلت بۇقاراسىن مول باقىت سەزىمىنە يە ەتتى.

"جاپىپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋدا ءبىر ۇلتتى دا قاعىس قالدىرۋعا بولمايدى". پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى، بۇكىل پارتيا، بۇكىل ەل، شينجياڭعا كومەكتەسەتىن ولكە، قالالار، كاسىپـ رىندار، كاسىپ سالالارى، قالىڭ كادرلار مەن جۇرتشىلىق ءبىر جاعادان باس، ءبىر جەڭنەن قول شعارىپ، كۇشتى كەدەيلىكتەن دالەمـ ءدال ارىلتۇـ عا شوعىرلاندىرىپ، شينجياڭدا كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋدى ءۇرتىس ىشكەرىلەي ىلگەـ رىلەتتى.

2017 ـ جىلى تيانجيىننەن شينجياڭعا كومەككە كەلگەن كادرلار حوتان ايماعىنىڭ شەريا اۋدانىندا قونىس جاڭالاۋدا "كاسپ سالاسى مەن قالانى تو ـ عىستىرۋ" ۇلگىسى جونىندە نزدەنىس جاساپ، كۇنلۇن تاۋنان كوشپە تۇسكەن كەدەي بۇقارا ـ نىڭ "تياناقتاپ تۇرۋىنا، ورنىقتى قونىستانۋىنا، بايـ ۇىنا" مۇمكىندىك جاسادى. بۇگىنگى كۇندەرى شەريا اۋدانى شەريا قالاشعىنىڭ مەملەكەت تاس جولى بويىندا 6000 مۇدان استام اۋماقتى يەلەـ گەن جيىنان جاڭا قىستاعىندا جاڭادان سالىنعان 393 بەيقۇت ءۇي جانە كوكونىس جىلىجايى رەتتى قاتار تۇزەپ، جاڭادان سالىنعان جول تورابى جىينان جاڭا قىستاعىن، اۋدان قالاشعىن جانە ونەركاسىپ باقاسىن تۇتاستىردى.

"كەدەيلىكتەن تەز قۇتىلامىن دەسەڭ، بۇكىلـ دەي كاسىپ ارقىلى جەتەكتەۋگە سۇيەنۋ كەرەك؛ كەدەيلىكتەن ورنىقتى قۇتىلامىن دەسەڭ، كاسىپ سالاسى باستاماشى بولۋ كەرەك". 580 مىڭ مۇ جاڭعاق ورمانى بار قاشقار ايماعىنىڭ قاعىلىق اۋدا ـ نى مەملەكەت دارەجەلى اۋىر كەدەي اۋدان، 2017 ـ جىلدان بەرى جاڭعاقتى جىنتىكتەي مانەرلەتىن 7 كاسپورىن ەنگىزدى. بىلتىر جىل سوڭىنا دەيىن قا ـ عىلىق اۋدانىنىڭ جاڭعاق كاسىبىنىڭ جالپى ءونىم قۇنى 2 ميلليارد يۋاننان اسىپ، تۇتاس اۋداندىعى 550 مىڭ جان سانىنىڭ 330 مىڭى جاڭعاق ەگۋدى، باسقارۋ ـ قورعاۋدى، وڭدەۋدى، ساتۋدى ارقاۋ ەتىپ، جۇمىسقا ورنالاسىپ، كىرىستەرىن ارتتىردى.

2014 ـ جىلدان 2018 ـ جىلعا دەيىن شينجياڭ جىينى 2 ميللىون 314 مىڭ 700 كەدەي حالىقتى كەـ دەيلىكتەن ارىلتتى. 2018 ـ جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن شينجياڭدا كەدەيلىكتىڭ تۇىلۋ سالىستىرماسى 2013 ـ جىلدىڭ سوڭىندىعى 19.4%تەن 6.1%كە تومەندەدى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى، شينجياڭ "ۇعىسۋ، تىىمدىلىك جاساۋ، توعىستىرۋ" بويىنشا قىستاقتا تۇرۋ قىزمەتىن ءۇرتىس ورىستەتپ، ءار جىلى 70 نەشە مىڭ كادردى تاڭداپ، 10 مىڭنان استام قىزمەت اتىرەتىن ۇيىمداستىرىپ نەگىزگى سا ـ ەسەسىندەي بولعان. 2014 ـ جىلدان بەرى شينجياڭ باتىسقا باراتىن كەزەكشى پويىزدان جىينى 2451ىن جۇرگىزىپ، جىلدىق ورتاشا ارتۇ سالىستىرماسى 100% بولىپ، ورتا ازيا مەن ەۋروپا ـ داعى 19 مەملەكەتتىڭ 26 قالاسىنا جەتكەن. بۇدان كەيىن شينجياڭ تاعى ءۇرىمجى قۇرلىقتىق پورتى، قاشقار اشۋ رايونى، قورعاس اشۋ رايونى قۇرىلـ سىن ىلگەرىلەتىپ، شەكارا وتكەلى شەكارالىق بەلـ دەۋىنىڭ داماۋىن اناعۇرلىم جەدەلدەتىپ، سىرتقا ەسىك اشۋ ورەسىن جاپىپاي جوعارىلاتادى.

2018 ـ جىلعا دەيىن جۇڭگو مەن ازيا ـ ەۋرو ـ پا مەملەكەتتەرىنىڭ ەكونوميكا ـ ساۋدا بارىس ـ نىڭ جەتەكتەۋندە، جۇدىرىقتاي جۇىلىپ، جالىنـ دى دا جىگەرلى بولىپ، قوعام ورنىقتىلعى مەن با ـ ياندى تىنىشتىق باس نىساناسىنا قاراي ەرلىكپەن العا تارتۋدا.

(شىنحۋا اگەنتسىنىڭ 8 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن بەرگەن حابارى)

■ "ءىبىر بەلدەۋ، ءىبىر جول" وزەكتى رايونى، شعىس پەن باتىستى تۇتاستىرعان "ۇلكەن ساحنا"

بيىل 6 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنىنە دەيىن الاتاۋ سا ـ عاسى شەكارا وتكەلىنەن جۇرەتىن جۇڭگو ـ ەۋرو ـ پا، ورتا ازيا كەزەكشى پويىزى جەلىسى 61گە جەتىپ، جىينى 10 مىڭنان استام پويىز ءجۇرىپ، بۇكىل ەلدە جۇرەتىن حالقارالىق كەزەكشى پويىز جالپى مولشەرىنىڭ 70 پايىزعا جۇىعىن يەلەدى. وتكەن عاسىردىڭ 90 ـ جىلدارىنىڭ باسىندا "جىل بويى جەلى ازىناپ تۇراتىن، كوكتەمنەن قىسقا دەيىن بوران سوعاتىن" وسناۋ قىلتان شىقپاس قۇ ەدىيان جەر باتىس سولتۇستىك شەكارا قورعانىسىـ داعى الدىڭعى شەپتەن بۇل كۇندەرى جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋىندەگى ماڭىزدى ورتالىققا اينالدى.

رەفورما جاساۋعا، ەسىك اشۋعا بىلەسە، اسـ ـ رەسە، "ءىبىر بەلدەۋ، ءىبىر جول" باستاماسى ورتا ـ عا قويىلعاننان بەرى، ورتا ازيا شىڭى قۇرلىعىنا ور ـ نالاسقان ورىن باسىمدىعى مەن وزىندەگى ۇزدىكـ سىز كەمەلدەنىپ دامىعان، ازيا ـ ەۋروپانى جالعاس ـ تىرعان ستەرەولدى قاتىناس جۇيەسىنە سۇيەنگەن شينجياڭ جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋىنىڭ وزەكتى رايونىن بەلسەنە قۇرىپ، جەلى بويىندعى ەلدەردىڭ جۇڭگومەن ەكونوميكا ـ ساۋدا، مادەنـ ـ يەت، ەنەرگيا، زات اينالىمى سياقتى كوپ جاقتاردا ىشكەرىلەي اۋىس ـ كۇيىس جاساپ ارالاساتىن ما ـ ڭىزدى ساحناعا اينالدى.

اۋتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ تۇراقتى مۇشەسى، اۋتونوميالى رايوننىڭ ۇنەمىلىك ىستەرگە جاۋاپتى ورىنباسار ءتوراعاسى جاڭ چۇنلىننىڭ تا ـ نىسترىۋىنشا، 2018 ـ جىلى شينجياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورت جالپى سوماسى 20 ميلليارد دوللارعا جەتىپ، 1950 ـ جىلداعىنىڭ 1481 ەسەسىندەي بولعان. 2014 ـ جىلدان بەرى شينجياڭ باتىسقا باراتىن كەزەكشى پويىزدان جىينى 2451ىن جۇرگىزىپ، جىلدىق ورتاشا ارتۇ سالىستىرماسى 100% بولىپ، ورتا ازيا مەن ەۋروپا ـ داعى 19 مەملەكەتتىڭ 26 قالاسىنا جەتكەن. بۇدان كەيىن شينجياڭ تاعى ءۇرىمجى قۇرلىقتىق پورتى، قاشقار اشۋ رايونى، قورعاس اشۋ رايونى قۇرىلـ سىن ىلگەرىلەتىپ، شەكارا وتكەلى شەكارالىق بەلـ دەۋىنىڭ داماۋىن اناعۇرلىم جەدەلدەتىپ، سىرتقا ەسىك اشۋ ورەسىن جاپىپاي جوعارىلاتادى.

2018 ـ جىلعا دەيىن جۇڭگو مەن ازيا ـ ەۋرو ـ پا مەملەكەتتەرىنىڭ ەكونوميكا ـ ساۋدا بارىس ـ نىڭ كەلىسىندەگى ماڭىزدى تۇىعىر بولعان جۇڭگو ـــ ازيا ـ ەۋروپا كورمەسى ۇرىمجىدە 6 كەزەك ءساتتى وتكىزىلدى. بىلتىر 6 ـ كەزەكتى جۇڭگو ـــ ازيا ـ ەۋروپا كورمەسى 35 مەملەكەت پەن ءوڭىردىڭ سىلى قوناقتارىن، ەل ءشى ـ سىرتىندا 704 كا ـ سىپورىندى كورمەگە، جينالسقا قاتىناسۋعا باۋرا ـ قۇبىرىن اۋىستىرۋىنا، جوندەۋىنە كومەكتەستى، تاعى قوعام حاۋىپسىزدىگى تاراۋلارىمەن سايكەسىپ ، شوينگپان قالاشعىنىڭ الۋەمەتتىك قاتىناس كولىگى جەلىسىن قىستاققا دەيىن كەڭەيتكەننەن كەيىن، بالالار مەكتەپكە بارىپ ـ كەلگەندە قاتىناس شىرعالاڭىنا ۇشراپ كورمەدى.

تاياۋ جىلداردان بەرى، جۇڭگو شينجياڭ حا ـ لقارالىق ۇلتىنىڭ ءبي فەستيۋالى، جۇڭگو ـــ ازيا ـ ەۋروپا كورمەسى "جۇڭگو ـ شەتەل مادەنيەتىن ايگىلەۋ اپتالىعى" جانە "باسىلمدار كورمەسى" سياقتىلار دەاۋىر حالقارالىق بەلگىلى يە مادەنيەت اۋىس ـ كۇيىس مارىكاسىنا اينالدى. 2009 ـ جىلدان بەرى شينجياڭ تاعى 7 كەزەك "جۇڭگو. شينجياڭ حالقارالىق جاستار ـ ورەندەر كوركەمونەر فەستيۋالىن" وتكىزىپ، ورتا ازيادا 4 ەل جانە رەسەي، پاكىستان، ءۇندىستان، مالايزيا، تايلاند، كورەيا سياقتى 12 مەملەكەت پەن ەل ىشىندەگى 119 ادەبيەت ـ كوركەمونەر ۇيىرمەلەرىنىڭ 2300دەن استام جاستارى مەن ورەندەرىن شينجياڭعا كەلىپ كونسەرت قويىپ، پىكىر اۋىسـ ـ ترۋعا ۇسىنىس ەتتى.

قازاقستاننان كەلگەن اقەركە شينجياڭ مەدەنيتسينا داشۋەسىنىڭ حالقارالىق وقۋ ـ اعارتۋ شۋەيۋانىندا وقعانىنا بيىل 6 جىل بولدى. ول حانزۋ ءتىلىن جاتىق سويلەۋمەن بىرگە، شەتەلدەن كەلگەن ستۋدەنتتەر "ءسوزسىز وتپەي قالاتىن ساباق" دەپ اتاعان جۇڭگوشا شىياڭەرلىك شىيا ـ گەرلىك كونە ماتىندەرى ارناۋلى ەمتيحاننان سۇـ رىنبەي ءوتتى. شينجياڭنىڭ مەدەنيتسينا سالاسىندعى ەڭ جوعارى وقۋ ورنى شينجياڭ مەدەنيتسينا داشۋەـ سى وتكەن عاسىردىڭ 90 ـ جىلدارىنان قازىرگە دەيىن قازاقستان، ءۇندىستان، پاكىستان سياقتى 34 ەلدەگى 1400دەن استام وقۋشىسىن تاربيەلەپ بەردى.

ايگىلى "جەلدە ايتۋلى ءسوزسىز بارار جەر" حوتان كەشكى بازارىندا وزگەشە قاقتاما جەۋ؛ پامير ۇستىرتىنە بارىپ "مۇزتاۋ اتاسى" اتالعان مۇزتاع شىڭىن جاقتىنان تاماشالاۋ؛ قۇمىلدىڭ داحايداۋىندا ـ عى سىرلى ياردان جەر بەدەرىندە كۇننىڭ باتقانىن كورۋ ... شينجياڭنىڭ قوعامدىق جاعدايىنىڭ كۇن سايىن تىنىش تا بەرەكەلى بولۋىنا ىلەسە، شينجياڭنىڭ سایاحات كاسىبى دە جۇڭگو ـ شەتەل سایاحاتشى سانىنىڭ قاۋىرت ارتۋىن قارسى الدى. 2018 ـ جىلى شينجياڭدى تۇتاس جىلدا سایاحاتتا ـ عان ادام سانى 150 ميللىون ادام ـ رەتتەن اسىپ، ارتۋ سالىستىرماسى 40%تەن استى، بيىل الدىڭعى جارتى جىلدا قابىلداعان سایاحاتشى 76 ميللىون ادام ـ رەتكە تايادى.

بۇل كۇندەرى شينجياڭدا بايتاق دالا جاڭا ـ رىپ، تاۋ ـ وزەن كورىنكتەنىپ، ءار ۇلت حالقى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ جالپى جوباسىـ نىڭ جەتەكتەۋندە، جۇدىرىقتاي جۇىلىپ، جالىنـ دى دا جىگەرلى بولىپ، قوعام ورنىقتىلعى مەن با ـ ياندى تىنىشتىق باس نىساناسىنا قاراي ەرلىكپەن العا تارتۋدا.

(شىنحۋا اگەنتسىنىڭ 8 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن بەرگەن حابارى)

نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريبەنىڭ ناتيجەلەرىن جۇڭگوشا سوتسياليستىك شينجياڭ قۇرۇدىڭ قۇدىرەتتى قوزعاۋشى كۇشىنە اينالدىرايىق

(باسى 1 ـ بەتتە)

ءماجلىستىڭ الدىندا، اۋتونوميالى رايوندىق حالىق ۇكىمەتى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ مۇـ شەلەرى باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ ورتالىق كوميتەت ساياسي بيۇروسىنىڭ 15 ـ رەتكى توپتىق ۇيىرەنۋى كەزىندە، ورتالىق پەن مەملەكەت ورگاڭـ دارىنىڭ پارتيا قۇرىلىسى قىزمەتى ماجلىسىندە سويلەگەن ماڭىزدى ءسوزىنىڭ رۋحىن مۇقيات ۇيـ رەنىپ، اۋەلگى ماقساتپەن بورىشقا سالىستىرىپ، ىشكەرىلەي قاداعالاپ، بورشالاپ، رەتتەۋ ـ تۇزەتۇ شارالارىن بەلگىلەدى.

ماجلىستە شوكىرات زاكىر قاتارلى اۋتونوميا ـ لى رايوندىق حالىق ۇكىمەتى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ 9 مۇشەسى ۇيرەنۋ مەن قىزمەت ءىس جۇزىندەگىمەن تەعىز بايلانىستىرىپ، سانالىلىقپەن ۇلگىگە، ولشەمگە تۇرالانىپ، پارىقتاردى تاۋىپ، ماسەلەلەردى قاراستىرىپ، ولقىلىقتاردى تولتىراپ، قۇلشىنىس بەتالىسىن ايقىندادى ءارى پارتيانىڭ شۇـ عىلالى تاريحي بارىسىنا قايىرىلا قاراۋمەن ۇشتاستـ رىپ، پارتيانىڭ اۋەلگى ماقساتى مەن بورىشىن تۇـ سىنۋمەن ۇشتاستىرىپ، جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ جالپى جوباسىن، اسىرەسە، قوعام ورنىقتىلعى مەن باياندى تىنىشتىق باس نىساناسىن دايەكتىلەندىرۋمەن، تياناقتاندىرۋمەن ۇشتاستىرىپ، جاۋاپتى بولىپ باسقاراتىن سالالاردا ـ عى ورگاندارداعى پارتيا قۇرىلىسىندا ءدوپ كەلگەن كوكەي تەستى ماسەلەلەردى شەشۋمەن ۇشتاستىرىپ، پىكىر اۋىستىرىپ، ءسوز سويلەدى. پارتيا باسشىـ لىق گرۋپپاسىنىڭ باسقا مۇشەلەرى سوزدەرىنىڭ جازباشا ءسوزىن تاپسىردى. كوپشىلىك مىنالاردى ءبىلدىردى: باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ ماڭىزدى ءسوزى رۋحىن جان ـ جاقتى ۇيرەنىپ، ءتۇسىنىپ، اۋەلگى ماقساتپەن بورىشتى امالياتتا ايگىلەۋدى اناعۇرلىم كۇشەيتىپ، وزىنە توڭكەرىس جاساۋداي يدەيالىق سانالىلىقتى، ساياسي سانالىلىقتى، ارەكەت سانالىلىعىن ىلگەرىلەتىپ، ۇكىمەت جۇيەسىنىڭ ءتۇرلى قىزمەتتەرىن تىڭعىلىقتى جاقسى ىستەپ، شىن مانىندە نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريبەنىڭ ناتيجەلەرىن جۇڭگوشا سوتسياليستىك شينجياڭ قۇرۇدىڭ قۇدىرەتتى قوزعاۋشى كۇشىنە اينالدىرامىز.

شوكىرات زاكىر بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: ۇكىمەتتىڭ پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسى شي جينپيڭنىڭ جاڭا ءداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىن جەتەكشى ەتۋگە تاباندى بولىپ، باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ ماڭىزدى ءسوزىنىڭ رۋحانى مەن ىشكەرىلەي ۇيرەنىپ، ءتۇسىنىپ، نەگىزگى تاقىرىپـ تىق تاريبەنى تىڭعىلىقتى ىشكەرىلەي ورىستەتىپ، باستان ـ ياق پارتيانىڭ اۋەلگى ماقساتى مەن بو ـ رىشىن ەستە بەرىك ساقتاپ، "ءتورت تانىم"دى بەرىك ورناتىپ، "ءتورت سەنىم"دى بەكەمدەپ، "ەكىنى قورعاۋ"دى ورىندادى. نەگىزگى تاقىرىپـ تىق تاريبەمەن تىنىس ۇشتاستىرىپ، يدەيا مەن ارەـ كەتتى جاڭا داۋىردەگى پارتيا قۇرىلىسىنىڭ جالپى تالابىمەن بىرلىككە كەلتىرىپ، ورگاننىڭ پارتيا قۇـ رىلىسى قىزمەتتىن جاقسى ىستەۋدىڭ جاۋاپكەرشـ ـلىك سەزىمىن، بورىشتىلىق سەزىمىن شىنايى جوعا ـ رىلاتىپ، پارتيا قۇرىلىسىن كۇشەيتۋدە سانالىلىقپەن ەڭ الدىندا ءجۇرۋ، ونەگە بولۋ كەرەك.

شوكىرات زاكىر بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: ۇكىمەت جۇيەسىندەگى پارتيالى كادرلار "ءىس تىندىرىپ ناتيجە شعارۋدا جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋـ عا باتىل بولۋ" نىساناـ مىندەتتىن ارقاۋ ەتىپ، جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ جالپى جوباسىن، اسىرەسە، قوعام ورنىقتىلعى مەن باياندى تىنىشتىق باس نىساناسىن دايەكتىلەندىـ رىپ، تياناقتاندىرىپ، "بەسكە تاباندى بولۋ"دى دايەكتىلەندىرىپ، "بەكەمدەۋ، كۇشەيتۋ، جوعارد ـ لاتۋ، ىركىلىسسىزدەندىرۋ" سەگىز ارپىتىك باعىتتى تەعىز ارقاۋ ەتىپ، "ءۇشتى ازايتۋ، ءبىردى تومەن ـ دەتۋ، ءبىردى تولقىتاۋ" ناتيجەسىن بەكەمدەپ، اۋتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ "1+3+3+ رە ـ فورما جاساۋ، ەسىك اشۋ" قىزمەت ورنالاسترۋىن تياناقتاندىرىپ، "التىنى ورنىقتىرۋ"دى جان ـ جاقتى جاقسى ىستەپ، ارتۋدى ورنىقتىرۋ، رەفور ـ مانى جەبەۋ، قۇرىلىمدى رەتتەۋ، حالىق تۇرمىسىنا تىىمدىلىك جاساۋ، حاۋىپ ـ قاتەردىڭ الدىن الۋ، ورنىقتىلىقتى ساقتاۋ ءتۇرلى قىزمەتتەرىن ءبىر تۇتاس جوسپارلاپ جاقسى ىستەپ، امالياتتىڭ، حا ـ لقتىڭ، تاريحتىڭ سىنىنان وتە الاتىن ناتيجە ـ لەردى قۇلشىنا جاراتۋ كەرەك.

(باسى 1 ـ بەتتە)

اۋتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ شۇجيىـ چىن چۋانگو، اۋتونوميالى رايوننىڭ ءتوراعاسى شوكىرات زاكىر دەرەۋ ورنالاسترۋ جاساپ، اۋ ـ تونوميالى رايوننىڭ ورىنباسار ءتوراعاسى جاڭ چيڭدى شۇىعل جاعدايداعى باسقارۋ، قاتىناس، ەلەكتر كۇشى سياقتى قاتىستى تاراۋلاردى باستاپ جەرگىلىكتى ورىنعا جەدەل بارىپ، ءار جاقتاعى كۇشتەردى سايكەستىرىپ شۇىعل جاعدايداعى ءبىر جاقتى ەتۋ، جەلنى تەز جوندەۋ، بوگەلىپ قالعان جولاۋشىلارعا قىزمەت ۇتەۋ، قامتاماسىز ـ داندىرۋ سياقتى قىزمەتتەردى بار كۇشپەن جاقسى ىستەپ، تەمىر جولدىڭ حاۋىپسىزدىگىنە، جولاۋـ شىلاردىڭ امانداعىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۋگە جـ ـ بەردى. تۇتاس رايوندا ءبىر ـ بىرلەپ تەكسەرۋـ دى ىشكەرىلەي ورىستەتىپ، حاۋىپ ـ قاتەرلەر ـ دى، كومەسكى قاتەرلەردى جويىپ، اپاتتان ساقتانۋ، اپات زيانىن ازايتۋ قىزمەتىن كۇشەيتىپ، ءار ۇلت حالىق بۇقاراسىنىڭ ءومىرى مەن مال